

Tatjana Perić | Srednja lesarska in gozdarska šola Maribor
 Dr. Janja Vollmaier Lubej | Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta

Bralni klub na Srednji lesarski in gozdarski šoli Maribor

Book Club at Secondary School of Forestry and Wood Technology Maribor

Ključne besede:

bralni klub, branje,
bralna srečanja

Keywords:

book club, reading,
reading sessions

Izvleček

Prispevek predstavi Bralni klub na Srednji lesarski in gozdarski šoli Maribor, ki deluje drugo šolsko leto. Ob vzpostavitvi nove interesne dejavnosti na šoli je na pobudo mentoric in avtoric tega prispevka nastala zunanja knjigobežnica, ki povezuje šolo z lokalno skupnostjo, saj k branju in izposoji knjig vabi tudi ostale bralce in bralke. Prispevek predstavi potek bralnih srečanj na srednji šoli.

Abstract

This article introduces the Book Club at the Secondary School of Forestry and Woodworking in Maribor, now in its second school year. The mentors and authors of the article initiated bookcrossing points to strengthen ties between the school and the local community by inviting other readers to read and borrow books. The article outlines the structure and process of the reading sessions.

Uvod

V prispevku predstavljamo Bralni klub na Srednji lesarski in gozdarski šoli Maribor, ki deluje od šolskega leta 2022/2023. Izbirna dejavnost namreč ponuja številne možnosti za sproščen pogovor o prebranih knjigah, obenem pa mentorici z dijaki širiva bralno kulturo na šoli. Izhajajoč iz ugotovitve raziskav Grosman in drugih (Pečjak, Bucik, Gradišar in Peklaj, 2006, str. 46; Ediger, 2009, povz. po Grosman, 2009, str. 27), da je »najbolj zanimivo branje branje po lastnem izboru« (Grosman, 2009, str. 27), sva izhajali iz pričakovanj dijakov, ki so se prijavi k šolskemu Bralnemu klubu.

Želeli sva si, da bi dijaki enkrat mesečno prebrali izbrano knjigo, ki bi jim bila blizu, najin namen je bil tudi, da bi knjigo predlagali dijaki. Prav tako je namen tega besedila predstaviti knjigobežnici, ki sta nastali v okviru bralnega kluba na pobudo avtoric tega prispevka.

Oblikovanje bralnega kluba in njegov pomen

Branje ima številne prednosti, od razvijanja domišljije, ustvarjalnosti, empatije ter kritičnega mišljenja (Jamnik, 2023), zato sva se želeli osredotočiti na vse te odlike, ki jih bralec pridobiva z branjem. Boža Krakar Vogel zapiše, da so bralni klubi »odlična priložnost za dodatno, sproščeno branje po prosti izbiri« (2024), kar je bil ob ustanovitvi nove dodatne dejavnosti na šoli tudi najin osrednji cilj.

Kot mentorici sva poleg vabil in plakata dijake nagovorili pri urah slovenščine, zato je bilo oblikovanje skupine nekoliko lažje: dijaki so poznali obe mentorici, ura in termini so bili predvideni za eno šolsko leto vnaprej, tako da so tudi sami lažje načrtovali vsako nadaljnje srečanje. Predvsem pa sva na začetku poudarili, da to ne bo šolsko branje, kajti najpomembnejše se nama je zdelo doživljajsko branje, ki bi vzpodbudilo »druženje bralcev, pogovor o izkušnjah, ki se širi na doživetja z različnih interesnih področij« (Krakar Vogel, 2024). Obenem je bralni klub odlična možnost, »ki daje izkušnjo pogovora« (Krakar Vogel, 2024).

Meniva, da je ravno izkušnja pogovora o raznolikih temah prava vzpodbuda za branje, doživljanje ob branju ter ponovnih udeležbah na bralnih srečanjih. Sproščen pogovor o knjigah in veselje ob tem sta nedvomno dobra motivacija za srečanja v bralnih klubih (Jamnik, 2023), tudi našem. Poleg sproščenega pogovora je pomembno, da so vsi enakovredni sogovorniki (Jamnik, 2023), to pomeni, da so dijaki sooblikovali naša bralna srečanja, tudi tako, da so sami predlagali knjigo, o kateri smo se pogovarjali naslednji mesec.

Namen srečanj je vzpostaviti odnos do knjige in do prebranega, obenem pa poslušati, slišati druge.

V družbi, ki je izrazito individualna, so se nama zdeli ti vidiki seveda ključni. Prav tako tudi, da so dijaki ugotovili, da se lahko izrazijo ne glede na to, da je njihov odgovor drugačen od ostalih. Ko so dijaki spoznali, da ni pravih odgovorov, je bilo vzdušje sproščeno, iskreno in prijetno. Kot zapiše Jamnik, se v takih pogovorih začne pravi dialog, in sicer zato, ker lahko izvemo, »kako so knjigo brali, doživljali in razumeli drugi« (Jamnik, 2023).

Kot mentorici sva se potrudili, da je bilo vzdušje prijetno in sproščeno. Dijaki so ob čaju ali kavi ter piškotih izgubili občutek, da so v šoli oz. pri pouku. Prav tako sva naša srečanja zasnovali tako, da jih nisva vodili, temveč sva jih usmerjali. Kot dobrodošli so se izkazali krajši izseki iz avtorjevih/avtoričinih intervjujev, pričevanj, tako da so na ta način pisatelja oziroma pisateljico spoznali še na drug način.

Prvi leti delovanja Bralnega kluba in postavitve knjigobežnic

Osrednji cilj Bralnega kluba je med dijakinjami in dijaki spodbujati dejavno branje in jim na nevsihljiv način privzgojiti pozitiven odnos do knjige. Na šestih srečanjih v šolskem letu 2022/2023 smo razpravljali o zanimivih knjigah. Vsa literarna dela ponujajo odlična izhodišča za pogovor in tako so se dijaki in dijakinje v sproščnem vzdušju, piškotih, kavi in čaju pogovarjali o najrazličnejših temah, jih povezovali z življenjem in lastnimi spoznanji. Zadnje, šesto srečanje, smo posvetili tudi priznanjem, ki so jih prejeli redni bralci in udeleženci kluba. Dijak četrtega letnika je predzadnji bralni klub samostojno odlično vodil, kar je krasna vzpodbuda za nadaljnje delo. Zadnje srečanje smo posvetili pogovoru in priznanjem najzvestejšim bralcem.

Promocijo branja sva mentorici zastavili nekoliko širše, tj. ne samo z Bralnim klubom, temveč z zamisljo o knjigobežnici, ki je takoj navdušila učitelja prakse na šoli, Alenko Tonij ter Aljaža Fijačka. Oba sta bila odlična mentorja dijakoma drugega letnika, ki sta izdelala zunanjo knjigobežnico. Ta je vrisana tudi v zemljevid knjigobežnic.

Slika 1: Notranja knjigobežnica.

Pri zunanji knjigobežnici sta dijaka za streho uporabila smrekov les, notranjost bogatita jelševa navpična in vodoravna škatla, steber, za katerega sta zaslužna učitelja gozdarstva, Renato Vovk in Janez Kojc, pa je iz kostanja.

Zunanja knjigobežnica je postavljena v bližini šole in avtobusne postaje, da bi na ta način pritegnila čim več dijakov ter tudi okoliških prebivalcev ali tistih, ki se bodo v bližino šole le pripeljali z avtobusom. Ravnatelj Aleš Hus je na odprtju izpostavil povezavo avtobusnega potovanja in branja, kajti oboje pomeni vstopanje in izstopanje v različne ter nove svetove.

Dijaki so izdelali tudi notranjo knjigobežnico, ki ima obliko drevesa in je postavljena pred šolsko knjižnico. V šolskem letu 2023/2024 je nekaj časa gostovala v Mariborski knjižnici, in sicer v okviru svetovnega dneva poezije in mednarodnega dneva gozdov.

Prva knjiga, ki smo jo brali, je bila knjiga Esada Babačiča z naslovom *Trdobjec*. Sproščen pogovor ob kavi, čaju in piškotih se je pričel z vsebinsko predstavitev knjige oziroma življenjske zgodbe najuspešnejšega slovenskega boksarja Dejana Zavca. Nato smo se pogovarjali še o drugih temah in поблиže spoznali Dejana Zavca. Izvedeli smo, da je ne samo dober boksar, ampak tudi prijeten, srčen in prijazen človek.

Druga knjiga, ki smo jo brali, je bila knjiga Toneta Partljiča *Ljudje iz Maribora*.

Pogovarjali smo se o Mariboru ter ljudeh, ki so v tem mestu pustili sledi, četudi niso bili najbolj poznani, a so pisatelja Toneta Partljiča, ki je bil naš gost na proslavi pred božično-novoletnimi prazniki, navdušili in se je zato seznanil z njihovimi osebnimi zgodbami, ki jih je opisal v svoji knjigi.

Tretja knjiga, ki smo jo brali, je knjiga Mateje Gomboc *Balada o drevesu*. Gre za prvoosebno pripoved gimnazijke Ade, ki se mora soočiti s samomorom svojega fanta Majka. Pogovarjali smo se o tem tragičnem dogodku, a tudi o pomenu družine in prijateljstva. Ada se težko znajde v skrajno žalostni situaciji, prežema jo občutek krivde, je jezna in obupana. Zelo rada ima glasbo, v kateri najde tolažbo. Roman je žalosten, a smo se vsi strinjali, da je tudi zanimiv. Prav menimo, da se moramo pogovarjati tudi o takšnih temah.

Četrta knjiga Bralnega kluba je bila knjiga Tadeja Goloba *Zlati zob*. To je pustolovski in kriminalni roman, ki se dogaja v naravi, saj trije mladostniki nameravajo preplezati Loško steno. Spoznajo zanimivega gospoda, ki jim pove za zaklad. A se zgodba ne odvija tako, kot bi si sami želeli. Dijak Žiga je predstavil plezanje, saj se tudi sam ukvarja z njim, ostali pa so predstavili literarne osebe, njihove težave na poti do cilja, pustolovščine in kriminalne primesi romana.

Peta knjiga Bralnega kluba je *Jaz, Čarli Čeplin*, Karla Gržana. Knjigo za ta mesec je izbral dijak četrtega letnika, ki je peto srečanje Bralnega kluba tudi samostojno vodil. Na zadnjem srečanju jo je predstavil in s tem navdušil druge dijake, da so jo prebrali tudi sami in se v velikem številu udeležili pogovora o njej.

Dijak je povedal, da je zgodbe duhovnika Gržana najprej poslušal, nato pa ga je branje tako prevzelo, da je smešne prigode iz življenja omenjenega pisatelja prebral večkrat. Na srečanju je izpostavil več iztočnic za pogovor, prav tako pa je predstavil tiste zgodbe, ki so ga pritegnile in so se mu zdele najbolj humorne. Knjiga se humorističnih zgodb loteva z vedrostjo in veseljem do življenja, ki ni vedno prijazno, temveč je kdaj tudi krivično in kruto.

Šesto srečanje smo namenili vsem knjigam, ki smo jih obravnavali in o katerih smo se pogovarjali. Tema zadnjega srečanja je bila knjiga *Nikoli ne reci, da te je strah* avtorja Guiseppeja Catozzelle, ki jo je prav tako predlagal dijak in član Bralnega kluba ter jo tudi podrobno predstavil.

Roman pripoveduje o resnični osebi, o Samiji Jusuf Omar, ki prihaja iz Somalije. Najbolj na svetu si želi teči, zmagati in sodelovati na Olimpijskih igrah v Pekingu, kar ji tudi uspe. Njena zgodba pa je tudi tragična in žalostna, saj postane begunka in se njena pot ne konča tako, kot bi si želela. Pogovarjali smo se o pogumu, vztrajanju in prijateljstvu. Sledile so pohvale in priznanja zvestim članom Bralnega kluba.

Čisto na koncu smo pripravili še slavnostno odprtje knjigobežnic, na katerem so sodelovali dijaki in dijakinje. Ne samo z besedo, temveč so prireditev popestrili tudi z glasbenimi točkami. Dijak prvega letnika pa je prebral svojo pesem, za katero je na natečaju v okviru Mladinskega kulturnega centra Maribor prejel posebno priznanje.

V šolskem letu **2023/2024** sva mentorici znova povabili dijake k Bralnemu klubu. Odzvalo se je okoli šestnajst dijakov in dijakinj, kar naju je pozitivno presenetilo. Nekoliko bolj smo se posvetili kratkih zgodbam in avtoricam.

Prvi Bralni klub smo posvetili knjigi *Trenutki spoznanja* Mihe Mazzinija, zlasti zgodbi Zelo preprosta zgodba. Slednje so natančno prebrali in jo tudi poslušali, saj je dostopna na spletu. Pripoveduje jo dramska igralka Barbara Cerar. Opazili sva, da je tudi takšen pristop k branju in pripravi na samostojno branje dobra iztočnica, saj je dijake še bolj pritegnila k premisleku.

Drugo srečanje Bralnega kluba smo posvetili pisateljici Ani Schnabl in njenemu kratkoproznemu delu *Razvezani*. Podrobneje smo se pogovarjali o kratki zgodbi Trittico. V sproščenem vzdušju in odličnem pogovoru smo spregovo-

rili o avtorici in njenem literarnem delu, nato pa še o različnih temah, o osamljenosti, pripovedovalskih težavah, vzdušju v zgodbi, literarnem prostoru in literarnem času. Pogovarjali smo se tudi o naslovu kratkoprozne zbirke Razvezani in ga povezali s temo Tritica. Ob koncu so dijaki povedali možnosti nadaljevanja zgodbe.

Za **tretje** srečanje sva mentorici izbrali temo živali, natančneje psa. Prvo je v svoji zgodbi Pes predstavil ukrajinski filmski režiser in pisatelj Oleg Sencov, drugo pa lahko najdemo v romanu *Pasji smisel življenja*, po katerem je posnet tudi film z istoimenskim naslovom. V sproščenem vzdušju in odličnem pogovoru smo spregovorili o obeh avtorjih in njunem delu, nato pa še o različnih temah, povezanih s sobivanjem človeka in psa oziroma drugih živali.

V lanskem šolskem letu nas je ob svečanem odprtju naše knjigobežnice na šolskem dvorišču obiskala gospa Danica Zlatar, upokojena profesorica in naša sosedka. Že takrat sva profesorici poklepetali z njo tudi o srečanjih našega Bralnega kluba in jo povabili, da nas ob priložnosti obišče na enem od srečanj. To smo uresničili v šolskem letu 2023/2024, saj je bila gospa Zlatar posebna gostja **četrtega** bralnega srečanja. Gospa Zlatar se je predstavila in povedala, da tudi sama piše kratke zgodbe ter pesmi. Podarila nam je dve svoji knjigi, *Jabolko* in *Portreti*.

Knjiga, ki smo jo takrat obravnavali, je kratkoprozna zbirka *Srečni konci* avtorice Neli Filipič. V pogovoru smo se osredotočili na dve zgodbi iz omenjene knjige, in sicer sta to Ključ ter Samoumevnost. Obe v središče pripovedi postavljata starejšo žensko, njeno doživljanje osamljenosti, staranja in minevanja. V sproščenem vzdušju in odličnem pogovoru smo spregovorili tudi o avtorici in njenem delu.

Slika 1: Odpritev knjigobežnice, šolsko leto 2022/2023.

Dijaki so dokazali, da so dobri bralci in razmišljujoči sodelavci. Povedali so, da sta jim bili obe zgodbi všeč. Gospa Zlatar je s svojimi iskrevimi mislimi obogatila predzadnje srečanje Bralnega kluba.

Zadnje srečanje v šolskem letu 2023/2024 smo posvetili knjigi Nataše Kramberger *Po vsej sili živ* in se pogovarjali o odnosu človeka do narave. Najzvestejši bralci so prejeli priznanja za aktivno udeležbo na bralnih srečanjih. Dijaki so podali svoje mnenje tudi o Bralnem klubu, in sicer jim je posebej všeč to, da pogovori o knjigah potekajo sproščeno, tj. ob kavi, čaju, piškotih. Izpostavili so tudi zanimive teme in njihovo aktualizacijo.

Po prepričanju vseh smo se imeli v Bralnem klubu, ki je odlična oblika druženja in sproščenega pogovora, zelo lepo.

Sklep

Bralni klub na Srednji lesarski in gozdarski šoli Maribor se je izkazal kot dobra obogatitvena dejavnost, ki jo je vredno vzpodbujati tudi v prihodnje. Dijaki so spoznali, da so pogovori o knjigah prijetno doživetje, kjer izražajo svoja mnenja v sproščenem vzdušju, prislusnejo drugim in kritično razmišljajo.

Ker sva mentorici prepričani, da knjige bogatijo, sva se ob začetku dodatne dejavnosti odločili za zunanjo in notranjo knjigobežnico, ki sta predstavljeni v tem članku. Želeli sva namreč, da se kultura branja iz šolskih prostorov razširi tudi v širšo lokalno skupnost.

Za konec si kot mentorici želiva, da se bralno vzdušje nadaljuje, saj dijaki na srečanjih dokazujejo, da nas knjige resnično navdihujejo in bogatijo.

Viri in literatura

Grosman, M. (2009). Kaj je branje in kakšen je bralec v 21. stoletju?. *Otrok in knjiga*, 36(75), str. 21-34. URN:NBN:SI:DOC-HAENJ9T0. <http://www.dlib.si>

Krakar Vogel, B. (2024). *Šolski pouk in bralni klub se dopolnjujeta*. <https://www.samozalozba.si/solski-pouk-in-bralni-klub-se-dopolnjujeta/>

Jamnik, T. (2023). Motivacija za branje? Pogovor o knjigi! <https://www.samozalozba.si/motivacija-za-branje-pogovor-o-knjigi/>